

Anmeldelse

JOHN BURTON, *En Introduktion til Hadith*, Forlaget Vandkunsten, København 2014, 320 sider.

20 år efter historikeren og islamforskeren John Burtons bidrag til *hadith*-forskningen kan vi nu læse hans værk i en dansk oversættelse. Burtons bog er blevet en klassiker inden for den vestlige islamforskning og man kan derfor til dels forstå begrundelsen bag denne oversættelse af journalist Jørgen Dragsdahl og religionshistoriker Dorte Bramsen. Det er Forlaget Vandkunsten i samarbejde med Carsten Niebuhr Afdelingen ved Københavns Universitet, der står bag oversættelsen. Som professor og redaktør for Carsten Niebuhr Biblioteket Jakob Skovgaard-Petersen skriver i sit forord, er det pga. *hadith*-litteraturens betydningsfulde rolle i formuleringer af islamisk tro og lov "en god idé at have en indføring i *hadith* på dansk". At Burtons bog, efter min mening, dårligt kan kaldes en 'indføring' eller 'introduktion' vil jeg vende tilbage til; men det er under alle omstændigheder vigtigt med en øget danskrettet formidling af viden om *hadith*-litteraturen. Jeg undrer mig imidlertid over, hvorfor man ikke vælger at oversætte et værk, som skriver sig ind i den aktuelle *hadith*-forskning, såsom den ikke helt uproblematiske Jonathan A.C. Browns *Hadith: Muhammad's legacy in the Medieval and Modern world* fra 2009.¹ Hvis baggrunden for oversættelsen omvendt er, at man ønsker at få adgang til islamforskningens klassikere på dansk, er det en anden sag (en ordentlig translitteration af de arabiske termer er dog savnet).² Når det er sagt, så kan Forlaget Vandkunsten finde ud af at udgive flotte bøger. Med et karakteristisk grønt baggrundstema – farven bruges ligeledes (næsten konsekvent) til at markere diverse citationer i selve brødteksten – viser bogen forlagets ambitiøse standard for deres udgivelser.

Burtons overordnede tese er, at *hadith*-litteraturens oprindelse må ligge i eksegesen og derfor kan denne litteratur, hvis den ikke kan fortælle os noget faktisk historisk om Profetens gøren og laden, sige noget om, hvad og hvordan muslimer har

¹ Jonathan A.C. Brown: *Hadith: Muhammad's legacy in the Medieval and Modern world*, Oneworld Publications, Oxford, 2009.

² For eksempel bliver translitterationen af det arabiske ord for 'rituel renhed' til *tahara* (s. 117) og ikke *tahāra* som i Burtons engelske udgave (John Burton: *An Introduction to the Hadith*, Edinburgh University Press, Edinburgh, 1994, 55).

tænkt om Koranen og tilblivelsen af deres religion (jf. fx s. 309).³ Det er en vigtig pointe, som gør op med tidligere forskning i *hadith*, der generelt synes at tage litteraturen for seriøst som begivenhedshistoriske udsagn. Her står Burton på skuldrene af, men kritiserer også *hadith*-forskningens fadere, den ungarske Ignaz Goldziher (1850-1921) og hans elev, briter Joseph Schacht (1902-1969). Man kan dog undre sig over at han kun én gang nævner en figur som G.H.A Juynboll (1935-2010), som med sit værk *Muslim Tradition: Studies in Chronology, Provenance and Authorship of Early Hadith* (1983) ligeledes gør op med de to tidligere forskere (s. 260).⁴ Burtons tese er især udtrykt i introduktionen (se fx s. 25, 33-34) og konklusionen (s. 274ff, og især s. 299, 303 og epilogen), men sniger sig også ind i løbet af bogen (se fx kap 2 og 4). Ydermere kan man nogle få steder observere at Burtons radikale hypotese om en meget tidlig kodificering af Koranen finder vej ind i bogen (jf. fx s. 49, 72-74).⁵

Burtons kritiske tese om *hadith*ernes overordnede litterære funktion står (desværre) i skarp modsætning til kapitel 1, hvor Burton fuldstændig ukritisk fremlægger det traditionelle islamiske narrativ om profeten Muhammads mission. Her falder Burton i med begge ben angående *hadith*-litteraturen historiske funktioner (som ellers er hans overordnede kritikpunkt i forhold til den tidligere forskning, se ovenfor) og gengiver information fra *hadith*er som historiske fakta (fx nævner han ukritisk alder og årstal i Profetens liv).⁶ Et andet og yderst mærkelig træk ved dette kapitel er, at Burton i høj grad refererer til koranvers som grundlag for denne udlægning af Muhammads liv – som om Koranen på nogen måde kunne tilbyde samme 'historiske' ramme som den islamiske biografiske litteratur (*sira*).⁷

Kapitlerne 2-5 er formentlig de mest forskningsrelevante kapitler i bogen (ud over introduktion og konklusion). Her forsøger Burton at udlægge og demonstrere nogle af de grundlæggende problemstillinger omkring *hadith*-litteraturen og hvordan *hadith*erne blev brugt (og konstrueret) med forskellige politiske og teologiske formål. Især hans gennemgang af diverse *hadith*er inden for temaerne bøn (s. 123-134), faste og pilgrimsfærd (s. 134-156) samt straffen for hor (s. 156-170) er yderst detaljeret og informativ.

³ Som Burton skriver: "Min egen holdning er, at hvis man helt afviser haditherne som opspind og forfalskninger, så overser man, at mange hadither beviseligt kommer fra en ældgammel kilde til primitiv skriftfortolkning. Anerkender man det, kunne i det mindste noget af Hadith siges at stamme fra de første forsøg på at forstå Guds bog. Sådanne hadither ville have bevaret noget materiale om muslimernes tænkning – hvis ikke helt fra profetens tid, så dog meget kort tid efter fra det, man kunne kalde Koranens tidsalder." (Burton 2014, 309).

⁴ G.H.A Juynboll: *Muslim Tradition: Studies in Chronology, Provenance and Authorship of Early Hadith*, Cambridge University Press, Cambridge, 1983. Se også Daniel Brown: "An Introduction to the Hadith by John Burton", review i *International Journal of Middle East Studies*, vol. 31, no. 2, 1999, 275. Brown skriver i sin anmeldelse at Burton ignorerer Juynbolls arbejde, hvilket ikke er korrekt (jf. fodnoten s. 260; Burton 1994, fodnote 580, s. 194).

⁵ Jf. John Burton: *The Collection of the Qur'an*, Cambridge University Press, Cambridge, 1977.

⁶ For andre eksempler, se Uri Rubin: "An Introduction to the Hadith by John Burton", review i *Bulletin of the School of Oriental and African Studies (SOAS)*, vol. 59, no. 2, 1996, 340.

⁷ Jf. Brown 1999, 276.

Måske kapitel 6-8 kunne fungere som introducerende læsning for studerende (og andre interesserede) – her gennemgås den islamiske traditions komplekse klassifikationssystemer for *ḥadīth*, *isnād*-kritikkens opblomstring,⁸ de forskellige kanoniske *ḥadīth*-samlinger og den muslimske lærde, Muhammad b. Idrīs al-Shāfi'īs (d. 820), betydningsfulde rolle i etableringen af den profetiske *sunna* –; men overordnet er Burtons bog for sprogligt kompleks og for lidt pædagogisk til at udgøre en faktisk indføring til *ḥadīth*-litteraturen og studiet heri. Ofte præsenteres eller defineres personer og begreber ikke (fx s. 169 angående abrogation) og man bliver i tvivl om, hvad formålet med de lange citationer af forskellige *ḥadīth*er er (fx s. 189-193). Burton synes således at have haft svært ved at beslutte sig for bogens mål: er det en demonstration af en videnskabelig tese om *ḥadīth*-litteraturen eller en introduktion til emnet?

Burtons tese har haft enorm betydning i *ḥadīth*-forskningen og bogen bør læses af den grund, men jeg finder det svært at anbefale bogen til introducerende formål for både studerende og andre interesserede.

Johanne Louise Christiansen, ph.d.-studerende
Religionsvidenskab, Aarhus Universitet

⁸ En *ḥadīth* består af henholdsvis en *isnād* 'autoritetskæde' og et *matn* 'indhold'. Den førstnævnte gengiver forskellige navne på overleverere af den pågældende *ḥadīth* og synes at fungere, i hvert tilfælde i senere traditioner (fra det 9. århundrede), som et autenticitet- og legitimeringsredskab for den muslimske tradition og diverse fraktioner herunder. Den muslimske tradition blev forholdsvis tidligt opmærksom på det forfalskningspotentiale som nødvendigvis ligger i *isnād*ernes opbygning. Herudaf udsprang en videnskab om netop *isnād*-kritik, ofte kaldet 'ilm al-rijāl, 'videnskaben om (hjemmels)mændene' eller 'ilm al-jarḥ wa-l-ta'dīl, 'videnskaben om negative og positive domme (om hjemmelsmændene)' (se Thomas Hoffmann: "Argumentum ad hominem – om hjemmelsmænd og *isnād*-kæder", præsentationsblad for den danske oversættelse af John Burtons: En Introduktion til *Hadīth*, Carsten Niebuhr Biblioteket, Forlaget Vandkunsten, 2014, 34).